

TELEGRAPFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de două ori pre septembra: Duminecă și Joi. — Prenumeratia se face în Sabiu la expeditiile foiești pre afară la c. r. poste, cu bani gata prim scrisori francate, adresate către expediția. Pretiul prenumeratii pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumătate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 61. ANULU XX.

Sabiu, in 30 Iuliu (11 Aug.) 1872.

A V I S U.

Protocolul sinodului archidiecesei gr. or. din Transilvania tenu în anul 1872, dimpreună cu actele acestei au esit de sub tipariu. Este de 7 cărți și costa 50 cr. v. a. exemplariu. Se află de vîndare la

Tipografia archidiecesană
in Sabiu.

Ce trebuie să facem.

Motto: Vorbă multă săracă omului.

Déca amu avé si noi acea natura tare, cum o vedem la unii din barbatii nostri, ce se dicu naționali si inca si politici, ne-amu interesă si noi mai mult de eu si nostru si amu lasă caușa naționala sa faca ce va vrea. Amu spune publicului ce amu cugelatu in cutare anu si apoi in cutare anu, cându amu disu un'a séu alt'a; cum amu intielesu noi ceea ce amu disu, dara nu cum a intielesu lumea carea a auditu cuvintele noastre.

Noi ince scimu ca in cause naționali, sia acele politice, sia acele economice séu de ori care alta natură, individualitatea cea mare a națiunii si pre înaltimea, la care sa pote privi toti membrii unei națiuni sa troneze principiile conducătoare, dara nu autoritatea persoanei cuiu'.

Din acesta causa cu bramarsadele unui séu altui nu ne vom trece tempulu, pre acestele vomu indreptă atenționei altor rubrici si noi ne vomu ocupă numai cu caușa si cu principiile ei.

Mai suntu vre-o căteva septămâni si dietă se va deschide. In dieta scimu acum ca voru veni pre tapetul cestiunii inseminate, cestiuni cari atingu in generalu si in specialu interesele noastre de vietă. Intrebâmu ca suntem noi celu ptiennu in chiaru despre cuprinsulu acelor? Intrebâmu ca suntem noi in chiaru ca ce puseline, ce atitudine vomu sa ocupâmu noi salia cu acele?

Conferința din Sabiu si in fine comitetul ei a avutu cea mai curata intenție de a ne chiarifică. Dara după cum s'a potutu vedea din cele ce pre unulu mai slabutiu (din partea passivista) lu scapase gură si spuse din scola, lucrul era planuitu gata cum sa se sustiena desbinarea intre români si mai departe, loru era plauțitu cum sa se paralizeze o acțiune solidara româna unde Sabiuul sa joce o rolă macară si coordinată.

Ei! s'a apucat cei ce voru sa fericesc lumea singuri si au facutu unu fiascu cumplitul, dara ei singuri de capulu loru.

Noi nu credem ca suntu acum cinci români in Transilvania, cari cu conscientia linisita voru adera la sentința ce au decretat-o vre-o cătiva insi asupra românilor la conferința din Alb'a-Iuli'a. Din contra noi credem ca si intre acei cinci voru fi de acela, cari voru recunoște, ca sentința aceea a fostu nepolitică, nenaturală si ca români trebuie sa caute acum alte căi, prin cari sa dirige aceea ce au stricat in Alb'a-Iuli'a.

Causele pentru cari trebuie sa simta altu-feliu decoum au decretat suatu legiune si ele cu cătu au umblat omenii că sa le subordineze passiunilor personali, cu atâtă vinu mai cu putere si umplu de seriositate pre fia-care român.

Se dice in toate părțile ca au că sa se faca reforme interne. Cum ea acăsa nu e numai o frasă gălă, vedem ca comisariatul transilvan de facto a incetat. Contele Pechy, comisariul regescu, cându a plecatu deonodile din Clusiu si-a luat dia bona pentru totu-déun'a. Distrarie competente ni anunciară ca cu 1 Septembrie are sa incepe co-

missariatulu cu totulu. In legatura cu acăstă năi mai spunu diuariele ca ministeriul se va ocupa acum mai seriosu cu Transilvania. „Patria“ nă-a indicat unele puncte cari ne atinge deadreptulu, pre cari le-amu reproodusu si noi in unul din nrii trecuri*. Mai este sciutu si aceea ca suntu de a se luă in sessionea viitoră, pote numai decât, unele proiecte de legi cum d. e. legea electorale etc. intre cari nu potem nici decum trece cu vederea legea municipiale pentru fundulu regescu.

Totă aceste si altele că aceste pretindu că români sa nu stămu cu mâinile in sinu si acum cându scimu, si se vede apriatu cine suntu culpari nostri politici, sa nu mai pravaliu pără inculpării de pre Petru pre Pavelu si vice-versa, ci sa visuim spre o procedere consciă si in solidaritate naționale rationale.

Totă aceste si altele că aceste pretindu că români sa nu-si ascundă capulu in nasipu că strătilu, pentru că nici sa nu vădă, nici sa nu audă ce se delibera asupră sortiei sale.

E destulă gresială ca s'a paralizat u pre sine insi si că sa nu aiba fără vre-o doi deputati in legislatiunea, in carea va fi vorba si de sorteia loru. Gresială acăstă ince nu trebuie mărită până la enormitate cu nepasare totale.

Legislatiunea, guvernul pote voru doră că sa scia aspirațiile noastre, voru doră că sa le văde formulate, că o expresiune a națiunii, pentru că sa aiba unu punctu de manecare pentru rezolvarea cestiunilor ce nă atingu; dara o națiune, carea se plângă continuu asupră sortiei sale celei reale, nu va acceptă că guvernul, că legislatiunea, sa prindă cu funia pre vre-o cătă-va insi si dela acesti a sa afle ce trebuie românilor si din acea simpla cauza, căci pote locuim pre cari i-ară prinde s'aru intemplă că sa nu aiba cunoștința si sciinția de lucru. Ceea ce are a se comunică guvernului si legislatiunei că dorintie ale românilor sa fia expresiunea generale a românilor, si expresiunea acăstă trebuie sa-si capete o forma concreta intr'un program naționalu statorit după o judecata prematură si acceptata de națiunea întręga.

Este dara o necesitate pentru intalnirea intelectualității noastre intr'un congresu, unde sa se cunuele miasmele fiascurilor comico-politice de până acum, dara mai e de lipsă că până la congresu sa se desbată cestiunile, punctele, in fine totă lucrurile ce au sa intre in programul național in diuariștie a noastră, pentru că la congresu materialul sa fia amplu, sa fia frementat de ajunsu si sa nu improvismă atunci in momentu ex angve ce-va de ce mai tardiu totu noi sa ne căimă.

In modulu acestă vomu incunigără pericolul de a servi de nou de o massa anorganica, cu carea sa faga cine ce voiesce.

Noi amu publicat de multă unu proiectu de programu naționalu comunicat din partea comitetului național de aici. Vedem, ca afara de „Albină“ diuariele noastre parte l'au reproodusu, parte lu reproducăt acum in coloanele loru. Amu mai dorim insa că de pre acum sa vedem pareri asupră bu-nătăției séu nebunătăției lui, sa audim si sa vedem totă alte programe mai bune, sa le cunoscem mai dinainte, că sa le putem face concluse, cari sa cuprinda ce e mai bun si mai coresponditoru pentru noi români.

Cei ce se interesă de caușa loru numai pre

*) Unele foii voiesc sa conteste valoarea celor de „Patria“ fiindu ca este foia nu sciu cui. Noi n'avem de a face cu „Patria“, ci cu ce s'a scriu in „Patria“ si déca se va implementa ce se indigătă intreană este totu atâtă că si cându punctele aceste s'aru si publicat in alta foia guvernamentale. A deduce din indigătarea la unu articulu alu „Patriei“ ca foia nostra e foia ignoranță.

tră celelalte părți ale Transilvaniei si pentru provinciile din Monarhia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri străine pre anu 12 1/3 anu 6 fl. Inseratele se platește pentru întări a 6 fl. cu 7 cr. sirulu, pentru a două ore cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetare cu 3 1/2 cr. v. a.

calea acăstă potu sa procedă; carii umbla ince că sa sustienă si mai departe neintelegerile si confuziunile intre români voru căuta acum cause de certe cini sci unde pre la Adamu si potopu, pentru că pâna cându se voru termină aceste sa mai trăea tempulu pentru vre-o acțiune in favoarea poporului român.

Proiecte de legi in cestiunea naționalităților.

I.

A. Despre drepturile de naționalitate a singurătăților si a corporațiilor.

1. Fiecare cetățean alu patriei are dreptul a-si folosi limb'a sea materna in esibile (beadvány) (rogări, instantii etc.) indreptate către diregatorii a sea comunala séu jurisdicție si către dicasteriile statului.

2. În alte diregatorii comunali si jurisdicții numai astu-feliu de esibile suntu detore a primi, care suntu scrise in limb'a ce domnesce in comună séu teritoriul respectiv.

3. In adunările comunali pote vorbi totu insulu in limb'a sea materna.

4. Limb'a de administrare a comunei o va decide adunarea comunala; ince asi, cumea la doarintă minorității sa se aplice si limb'a ei in manipulatiune.

5. Antistii comunali in atingere cu locuitorii singurătăci, suntu detori a se folosi de limb'a acelora.

6. Comunitățile bisericesci dispunu liberu de limb'a manipulationi trebilorloru in genere, si in specie de a portări matricalelor, precum si de limb'a de instructiune in scolele elementari.

7. Fiecare confesiune religionara, si naționalitate e asemene indreptatita, a pretinde ajutoriu dela statu pentru acele comunități, cari nu suntu in stare a-si portă greutățile bisericesci si educatiunea populare.

8. Ori-cărei confessioni religionare si naționalități i-e liberu a-si înființa instituție de invetiamențu inferiori si superiori; intracestea, precum si pâna acum'a, in toate scoliile ce suntu înființate prin confessiunile religionare si naționalitățile singurătice, dreptul alegerei sistemii de instructiune si a limbii — pre lângă pastrarea dreptului de inspectiune suprema a guvernului, compete individului séu corporațiunei fundătoare.

9. In instituțile de invetiamențu ale statului, dreptul de a decide asupră limbii de instructiune, se tiene de ministeriul instructiunii publice, care in asta dispusetiune e detoria sa fia cu privire la limbile intrebuințiate in tinențul respectivului institutu.

10. La universitatea tierei, trebuie sa se înființeze catedre pentru limb'a si literatur'a fie-cărei naționalități din tierra.

B) Despre jurisdicții.

11. In adunările jurisdicționilor, toti cari suntu indreptatiti a vorbi, au dreptul sa se folosesc de limb'a sea materna.

12. Limb'a protocolului consultărilor, precum si limb'a administrativa a diregatorilor jurisdicționali, o va decide congregația generala; avandu dreptul fiecare naționalitate ce locuiesce pe teritoriul jurisdicționiei a pretinde ducerea protocolului si in limb'a sea.

13. In casulu acel'a, de cum-va limb'a primita pentru ducerea protocolului jurisdicționiei nu aru fi cea magiara, atunci pentru exercitarea inspectiunii din partea statului, au a se duce protocoilele acestei si in limb'a magiara.

14. Diregatorii jurisdicționilor in atingere cu comunitățile si privații subordinati, si anume in tractatiunile verbale atâtă civile cătu si penale, suntu datori a intrebuința limb'a loru.

15. Jurisdictionile intre sine voru corespunde in limb'a magiara si iertandu-se totu-si, ca acele autoritati de nationalitate amestecate, care au aceea-si limba administrativa, sa corespunda la oalta in aceea-si limba.

16. Cu acele jurisdictioni, in a caror sinu nu e acea limba in usu, care e staverita prin singurantele jurisdictioni de limba administrativa, seu care e intrebuintata prin privati si corporatiunile ce existu pre terenulu acelui, totu adnecsele trebuie comunicate si in traducere autentica magiara.

17. Jurisdictionile cu dieasteriele statului voru corespunde in limb'a magiara.

C) Despre dicasterii.

18. Limb'a administrativa la dicasterii e cea magiara.

19. Diregatorii de statu si municipali sa se dea conformu art. 5. alu legilor din 1844, numai dupa capacitate individuala si merite fara privintia la nationalitate.

20. Ministeriile respective suntu datore a fi cu bagare de sema la aceea, ca in diregatorii dicasteriali sa se aplicu din nationalitatile diferite, in numero de ajunsu astu-feliu de individi, cari sa aiba cunoscintele cerute spre pertractarea causeloru, ce se voru subscrneru din partea jurisdictionilor de nationalitatii diferite, si a corporatiunilor si singuraticilor acestor'a subordinati, scesta regula sa se respecte si la conferirea deminitatilor de comitti suprimenti.

D) Despre diet'a tierei.

21. Limb'a de consultare si de oficiu a dietei e cea magiara.

22. Legile sa se publice in limb'a tolitoru nationalitatilor din tiéra, in traducerea autentica facenda prin dieta.

23. Tote legile contrarie dispusetiunilor de mai susu, si anume: restringerile cuprinse in §. 3. art. V. 1847—48; asemene in puncto e, §. 2. art. XVI. totu din acelu anu; si in §. 7. art. VI. 1840; precum si dispusitionile vatematoare de nationalitatea romana din aprobatate si compilatate Ar-déoului, se scergu.

24. Drepturile astu-feliu staverite a fiescerei nationalitatii de pre teritoriu tierei, dechiarându-se de lege fundamentala, se asiedia sub scutul onorei nationale.

Adunarea generala a Asociatiunei transilvane in S. Sebesiu in 5 Aug. n.

Comitetul localu si dade tota silint'a pentru de a indestoli intru tote pre ospetii sosiiti din tote părtil Transilvaniei, ceea ce spre onore sia-i disu pre deplinu i-a succesu.

Siedintele se tienura in biserica gr. or. de pre care salfaia unu tricoloru nationalu gigantich.

Indata dupa convenirea membrilor laolalta se alese o deputatiune de 12 insi pentru de a invitá si petrece pre dlu presedinte L. Popu in adunare.

Dupa deschiderea siedintei tenu presedintele o reprivire detaista asupra activitatii si desvoltarii asociatiunei dela crearea ei pana in diu'a de astazi. Asociatiunea dispunea la 1861 despre unu fondu de 17,000 fl., care acum ajunse la 54,500 fl. Spesele de pana acum se suie la 34,000 fl. — Dupa cuventarea de deschidere saluta judele r. Sebesianu, Balomir pre membrii asociatiunei in numele orasului si scaunului prin o cuventare potrivita. — Adunarea alege la propunerea presedintelui de notari pre: Moldovanu, Aug. Horsi'a si Al. Vladu. — Bibliotecariulu asociatiunei Ioane Maximu e denumit de jude scaunulu in Saliste si si-a depusu in urm'a acesteia postulu de bibliotecariu. In locul acestui ales adunarea pre dlu Cretiu de bibliotecari.

Presedintele comunica numele membrilor ord. ai asociatiunei defuncti in anulu espiratu. Adunarea si exprima condolint'a prin radicarea de pre scaune. Se cletescu mai multe telegramme de salutare sosite din diferite parti cari sa iau spre scientia.

Dupa alegerea diferitelor comisii ascernu: secretariulu asoc. I. Rossu, cassierulu capit. Stejariu si celu dintau in locul bibliotecariului raportele loru respective.

Dupa ce profes. St. Iosifu din Brasovu tenu o disertatiune despre Homer, urm'a incheierea siedintei prime.

La 2 ore p. m. convenira membrii la otelul „Leulu de auru“ la unu banchetu comunu si la 9 ore totu acolo la unu balo.

In diu'a urmatore la 10 1/2 ore a. m. se tenu a doua siedintia. Notariulu Horsi'a cefi protocolul siedintei de ieri care se si aproba. Telegramul sosit din Dev'a, prin care se invita a se tineea adunarea generale viitor'e acolo, se primese cu strigate viue de „sa traiasca!“ Dupa aceste ascernu referintii diferitelor comisii raportele. O desbatere mai lunga se incinse la propunerile comitetului bu-

getariu. In fine se vota pentru remuneratii, stendie si alte sum'a de sum'a 4500 fl.

De locu pentru convenirea adunarei generale prossime se fipsa Dev'a, ca diu'a de deschidere Lunea prima a lunei Aupustu 1873 fl.

Chintelnicu 24 Iuliu 1872.

Multu Onorate Dle Redactoru! Inca in ion'a trecuta a-ti bine-voitu a dă locu in colonele pretituloi diuariu „Tel. Rom“, unui casu fatalu, unei eruptiuni de focu, ce se intempla in comun'a Chin-telnicu.

Primiti despre acest'a unele date mai ample!

Prin acest'a eruptiune, cea mai de frunte si mai mare parte a acestui satu curat romanesco a fostu mistuita pana in fundamento. Se pare, ca elementele naturei nici odata nu s'au loptato asta furiosu si cu atat'a succesu, ca sa pota aruncat pre omu in miseria si perire. Atat'a era de mare inadusiela, atat de tare irita ventulu flacarile, ce cu-prinsera si mistura in tempu de 3/4 de ora casile dimpreuna cu tote cele-lalte supr'a-edificate a loru, — tote acoperite cu paie, — a 33 de familii, — incatu omenii in confusionea loru eea mare abia potura a se scapa pre ei si prunci loru din gura elementului suribondu.

Fara inse ca poporul — si de altmintrenen destulu de jafuitu si lipsit — sa se pota ajutá, scotiendo-si acii, ce pota aveau, baremu catu de pucinu din bucatele loru adunate cu sudori crunte — remasera betrani carunti, barbati, mueri si pruncuti plangatori in ultia, sub ceriulu liberu, fara cina de o sera. Ce era sa faca? Unde sa-si plece capulu? — Au trebuitu sa se adrezeze catra acelea pucine familii, cari fura pazite de elemente, ca ele, cu tote ca suntu dintre celea mai serace, si singure au lipsa de ajutoriu, sa se indure ai primi in casele loru, sa se indure a imparti farmitur'a de pane negra a loru cu ei si cu prunci loru, pana ce alti omeni din giuru si lamea crescina le voru tinde mana de ajutoriu!

Poporul acest's, care si pana acum'a era de stola de scapatatu, acum'a este adusu in extremu. Perfecta miseria! Perire totale! Asia se topesc poporul nostru, astazi o parte aci, manea alta parte acolo, si tote acestea la fine ne dau unu rezultat infroscioriu!!!

Ba ce e mai multo?! Acum locuiescu in casile, ce au mai remas, cate 12—15 insi la olalta,

specula preste putenia vreme voru aduce mii de familiu la sapa de lemn. Si pre catu de cunoscuta este acest'a membrilor Asociatiunei Transilvaniei si inteliginție romane, pre atat de putienu — cum mi se pare mie — se lucra contra, ca sa scape pre poporul romanu de ruina, de demoralisare, de nenorocirile, in cari numitul veninu i atrage in prapastia.

Eata caus'a si indemnulu, care m'a facutu a radicá mie'a mea voce spre a dă ansa la cogatari si lucrari mai seriose asupr'a acestui inimicu si numai spre acestu scopu voi tracta in scurte cuvinte urmatorele intreburi:

I. Ce a facutu alte natiuni culte contra vinarsului?

II. Aduce vre-unu folosu acestu vinarsu poporului nostru?

III. Cine s'a interesatu din Transilvania si poporul romanu a lucrari contra vinarsului.

I.

Sa amintescu mai intai cea ce se scie dejá. Unii dicu, ca vinarsulu a fostu inventat de unu medicu arabu anume „Razi“ cam pre la anulu o mie dupa Christosu; altii inse scriu, ca inca pre tempulu lui Alessandru celu mare 325—330 esistá in Indi'a o beutura preparata din „urezu“ sub nume de vinarsu.

Istoria vinarsului si a societatii contr'a vinarsului din statele unite scrisa de Baird tracteza ce contineea acest'a pre la vécu alu 10—14-lea, ce parere aveau medicii despre elu si cum s'au înflintatii societati contr'a lui, ca a unui reu mare.

Arabii in secolul alu 10-lea incepura alu lati. Elu contineau unu alcoholu tarie, veninu care starnesce betie si strica corpulu in felurite moduri; ca elu consta din 34% ossigen, din 13% hidrogen si din 52% carboniu. Acestea esau din dospirea substantelor plamadite si storse; fluideitatea acest'a ce remânea se numea vinarsu, care ce-va mai tardiu scrutand'o e apumit uveninu.

FOISIÓRA.

Disertatiune

despre stricaciunea vinarsului, tienuta in 16 Iuliu a. c. la adunarea generala a despartimentului Brasovu, pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu.

de Bartolomeiu Baiulescu parochu si prof. de religiune.

Pre stimati domni! Permiteti-mi sa ve ceru atentientea pentru o tractare scurta despre inimicu celu mai sprig, care a subjugat poporul nostru romanu. Faci acest'a amesuratu §. 6. p. g. din Regularea midilócelor pentru ajungerea scopului Asociatiunei Transilvaniei pentru cultur'a poporului romanu.

Folosescu de tema cuvintele din Resunetulu dlui G. „Tátu“:

Sclavia si ignoranta aducu vail! nesimtirea P'acároru urme vine cu pasu pré furiosu Pantom'a miliana numita: cutropirea

S'in bratiulu astei idre, caintii a-i de prisosu!!!

Este unu inimicu, care tiene pre unu poporu in intunericu, care-i opresce lumin'a, cultur'a si desvoltarea lui, care impedece Asociatiunei Transilvaniei, ca sa ajunga catu mai curendu la scopulu ce si l'a pusu.

Descrierea acestui inimicu o face unu literatu germanu Jean Paul (Fridrich Richter) prin urmatorele cuvinte:

„Nenorocirea, care aduce gustarea aceea, ce o tiene pre poporulu de folositore, este mare, ea nu cuprindu nomai pre ucu omu, ci pre toti confratii si urmatorii lui. Pre catu se crede, ca se vede reulu acesta, pre atatu de desu se vedu urmările lui, cari intuneca, slabescu, ruinaza si nimicescu spiritul si vietiua individualui, si cu incetul si a unui popolu.

O! de amu cunoscace acestu inimicu, dice dlu Jean Paul, amu asta pre celu mai mare facatoria de rele, care ne opresce desvoltarea si cultur'a; de l'amu

Acestu inimicu e vinarsulu seu „rachiulu“ pentru care potem asemenea cuvintele de ostare ale dlui Bolintineanu:

O! populu nefericit seu populu miserabilu, Ce mori cu totu minutulu sub reu'ti incurabilu,

: : : : :

Viéti'a ta, si averea si onoreea neincetatu, Suntu sparte, vestejite in sufletu'ti stricatu!“

Acestu inimicu face de astfelu sa ostam, pentru ca poporulu nostru 'lu tiene ca medilocu de nutrementu si chiaru de intarire.

Din acesta credintia gresita pretiuesce si folosesc poporulu nostru vinarsulu.

Este pre cunoscute tuturorul celor ce s'au interesa de acest'a, ca vinarsulu este imbratisiatu mai de tota famili'a romana; este asemenea cunoscute, ca cei mai mari neamici si romanilor suntu speculantii acestui articulu, carii chiaru prin acesta

A p e l u.

și asiā ei nevinovati mai ascēpta pōte o pedēpsa iminentă, nisice morburi molipsitōre !

Apoi la tōte aceste s'a mai adaosu și o grindina — pétra —, care in dōue renduri a sfaramatu totu pre unde a ajunsu, și mai alesu holdele aprōpe de secere, stangendu nefericitilorū și cea din urma scânteia de sperare și māngăiere, — și asiā apare locul unde a fostu comun'a și otarulu ei, că unu desieru in midilocul Arabiei ! —

Si facia cu acestea diregator'a politica, dorere, a remasu pāna acūm'a indiferentă. — Iēta si aci iubirea, ce o nutresce stăpânirea de ajutoriul si prosperarea poporului destul de nevinovat ! Promisiuni desierie este totul ; iēra elu remane tra-raindu-se in miseria.

Tōte acestea inse vediendo-le animele binevoitōre și compatimitoré au datu a pricepe nefericitoru poporu din acēsta comuna curatū romānescă, ce pōte si unu centru pentru ce-va de interesu na-tionalu comunu, tient'a reu-voitoriloru sei, si alu indreptă că sa-si radice vocea lamentatoré, si sa-si puna increderea si sperarea la totu publiculu si poporul romānu, pentru inlaturarea multoru rele si acum pentru alinarea cumplitei stāri, ce prenunzia o mōrte de fōme ! —

Spre scopulu acest'a s'a si constituitu unu comitetu din barbatii de incredere nepartiali — cari prindu ofertele mari — animose le voru distribui dupa prudent'a loru judecata si miseri'a causata — poporului nefericito din Chintelnicu (Rentelke) comitatulu Doboci, 2 mile dela Bistritia, post'a ult. Somkerek.

Acestu comitetu are de presiedinte pre cinsti'a sea d. parochu localu Nicolau Rusu ; iēra de notariu pre dlu Vasiliu Munteanu si de membrui : Ioanu Danu, Vasiliu Cailenu, Ioanu Maric'a, Demetru Cimbolmasiu, dlu Ioanu Moldovanu, jude com. si Andreiu Marie'a.

Si asiā acestu modestu subsemnatu comitetu — 'si ia libertatea — concretiun bunei-vointie si simtiului de interesare — a-ti comunică aceste sire, ca rogarea că sa faceti vocea acestui poporu nefericitoru cunoscuta publicului mari-animosu, publicându si Apelul nostru, dupa care deschidiendu o lista de contribuire sa bine-voiti a primi oferte, ce aru incurge.

Pentru comitetu : Nicolau Rusu,
Parochu l. si presiedinte
Vasiliu Munteanu
Notarie.

Astu-feliu mediculu Arnold de Villa din Europ'a sudica in secululu alu 13-lea si scolarii lui Lulu si Theorun in secululu alu 14-lea au scrisu despre vinarsu, ca e necesariu si l'au intrebuintatū omēni că medicina la unele bōle, cei din urma i-au datu nume de aque vitae (ap'a vietiei) unu terminu care curendu dupa aceea s'a schimbătu cu altulu contrastu.

In secululu alu 15 dr. Musei scrutându ceea ce contineea vinarsulu i-a datu nume de aque mortis et damnationis (ap'a mortiei si a condemnării).

In secululu alu 16-lea mai multi medici englesi si hanoverani că : Alder, Cooper= Drake, Frank, Troller etc. studiendu cu deseverisire au scrisu : ca se asemeneādā acea fluiditate cu unu nuoru micu ingrozitoriu, care se vede marindu-se incātu amenintia cu ruptura si potōpe. Altii l'au asemnatu cu bōle epidemice, cu o ciuma ce strica plomānile, muschii, creerii, săngele si tōte organele le inveninéza, ca aduce bōle in locu de sanatate, si mōrte in locu de viētia. Omēni se minunau si nu poteau crede cum sa fia acel'a veninu cându elu se face din producte nestricaciōse. Mai tārdiu au ajunsu ei a se convinge, ca din putrediciunea la care se supunu productele, din preparati'a ferbatōrelorū si pumpelor de destilatia se nasce otrav'a. Astfelui intrebându unii omēni lueratori pre medici, ca li este de lipsa si de folosu ?

Li se respondēa, ca déca le este de lipsa cāte odata Arsenicu si Opium atunci le este de lipsa si acest'a, adeca vinarsulu.

In alu 16-lea seculu cându hanoveranii si englesii lu isginea a inceputo acestu ōspe reu a se primi de locuitorii Transilvaniei si a-lu folosi ei, si poporele neculte intr'unu modu de necessitate in vēculu alu 17-lea.

In alu 18-lea seculu si mai alesu in acest'a l'u folosescu orbesce incātu din 300,000 beutori arata statistic'a ca au murit 30,000 din cauza vinarsului.

Trei-dieci si trei familii din Chintelnicu, Otoal Doboc'a, 2 mile dela Bistritia in Tranni'a, ce se astazi sub ceriul liberu, o parte espusa arsītiei sōrelui si elementelor naturei, iēra alt'a avisata la scutintia aceloru puteni crestini binevoitori, cari au mai remasu neatisi de eruptiunea unui focu, ce s'a templatu in lun'a trecuta, si care in trei patrare de ora le-a mistuitu tōte locuintiele impreuna cu tōte superedificatēlor loru, pre lāngă unu ventu atātu de furiosu in directiunea sea nici pomii grādinelor n'au remasu scutiti, dupa cum s'a publicat in „Tel. Rom.“ nr. 44.

Acele trei-dieci si trei familii, dupa ce si alta calamitate de dōue ori printre altii i-au ajunsu si pre ei — grindin'a, care le-a nimicitu si ultim'a sperantia de mangaere, — acel'e dicu — prin comitetulu alesu ad hoc 'si radica vocea sea lamentatoria cătra totu susfletulu crestinu si basate si concretiun mānei induratore a totu susfletulu cu simtiu de umanitate si compatimire, carele asemenea nu e subrasu de astfelu de evenimente fatali si poteri naturale ;

astransa de miseri'a causata prin acēsta trista nenorocire, venita asupra-i prin focul mistitoriu si grindin'a sfaromatōria, — dice : unu Dideu avea cu totii ; acel'a-si tata, acel'a-si judecatoriu si resplatitoriu, unu trupu, unu susfletu, deci ajuta fratelui teu in nenorocirea si lips'a sea, si-ti vei folosi prin fapt'a ta morale tie intocm'a că si lui. — Si cu acestea rugarea respectiveloru familii e indreptata cătra tōta anim'a binesimilitōria spre ai tinde māna de ajutoriu dupa prudintia sea judecata cum va află mai bine, că baremu incātu-va sa-si pōta viodecāran'a de care susero si alinā fōmetea care-lu amenintia cu perire si ruina in desvoltarea si prosperitatea sea de tōta natur'a.

Chintelnicu 24 Iulu (5 Aug.) 1872. *)

Pentru comitetu :

Nicolau Rusu,
parochu localu si presiedinte.

Vasiliu Munteanu,

ca notariu.

Publicându aceste de mai susu plecāmu din acelu punctu de vedere, ca déca punemu pretiu pre existinti'a poporului va trebui că si in casulu acest'a

*) Cele-lalte diurnale romāne inca suntu rugate a primi acestu Apelul in pretuitele loru colōne.

si in alte casuri de natur'a acestui'a sa aduocem lucrul acolo incātu ajutoriul reciprocu sa devina unu principiu. Numai in modulu acest'a vomu inconjurā calamitatea ce amenintia in generalu cu scapatare in cele materiale ; si scimu cu totii, ca scapatarea acēst'a nu remane fāra de influenția si asupr'a pārtiei intelectuali.

Deci sa sprinjim cu totu adinsulu pre o comuna, carea vedem cu are unu interesu asiā de nobilu de esistint'a sea. Sa o sprinjim si pre alt'a ori-care vomu vedē-o ca nu numai simte, dar sa nisuiésca din tōte puterile a se radică din starea la carea o au condamnatu neindurantele elemente fāra de viu'a ei. Si prin acēst'a sa creāmu unu factoru, si mai tārdiu factori, cari sa aiba simtiu, sciintia si putintia pentru reprociitate in casuri nefavorabile.

Astfelu vomu sustienē ba vomu intari legatur'a quasi familiară na-tională, vomu dā māna de ajutoriu prosperărei continue, carea nu este numai na-tională dara si patriotica. —

Ofertele marinimōse din ori-care pārti sa se adresedie la comitetulu constituitu, care se asta in Chintelnicu, post'a ultima Somkerek (in Transilvania). Din apropierea nostra se voru primi si la Redactioneua acestei foi, cari apoi se voru administrā la respectivul comitetu.

Red.

Varietati.

** Ilustritatea Sea dlu Episcopu gr. cat. Ioanu Olteanu si decorata cu crucea cea mare a ordinului Leopoldinu.

+ Ioanu Lupu, din Sten'a scaunulu Co-halmului, teologu absolutu si din anulu 1868 invetatoriu in comuna si scola graniteresca din Vistea inferiora, in flōrea Jonetiei, abiā ajunsu la 26 an, streinu si departatul de ai sei, in 2 Augustu 1872 dupa uno morbu scurtu si-a finitu corsulu vietiei celei in sfār'a invetatoriesca plina de activitate si incoronata de celu mai frumosu resultat, in Sabii.

Osamintele repausatului se transportara in 4 Augustu a.c. in cimitirul gr. or. din suburbia Iosefinu sub conducerea dlorū preoți : M. Lazarus, ases. consist., I. Popescu, protopresbiteru si Dim. Cuntianu.

La ceremonia funebra asistara intre alti condolenti imbracati in celu mai profundu dolia susțesca parintii repausatului, avisati fiindu de timpuriu de comitetulu centrala pre cale telegrafica, co-

fiindu ca se caută fōte tare. Astu-feliu se face din morcovii, trestie, pome stricate, secara, cucuruzu, pāna si din multe producte iertate si neiertate. Pentru că sa ieșă spiritulu mai tare, cu mai multe probe, astadi puno jidani prafu de pusca, pétra veneta, cenusia, si cāte alte materii iertate si neiertate. Se prepara chiaru si din gasolu carbonitoru de pétra, care amestecându-se cu apa produce celu mai tare spiritu. „Lepel“ a recomandat prepararea lui cu substantia de puciōsa (Accidu sulfurico) (Schwefelsäure). Astu-feliu ese si mai tare adeca cu mai multe probe. Iēta cauzele, ca acea fluiditate (a vin) dupa o gustare mai mare produce dureri de capu si dupa o beatura a unei cantitati de $\frac{1}{4}$ si mai bine chiaru ametiala si slabiciune incātu nu-lu mai tiene pre omu picioare, i slabescu judecatu si mintea si o perde.

Vinarsulu arde pre cei ce-lu beau de li se isbugnescu semne rosi la ochi si la nasu. Scurtu scrierile despre acēsta beatura veninosa dovedescu, ca ea bolnavescu pre omēni carii o beau, ca vinarsulu ori cum aru fi preparat nu e apetitoriu precum i atribue unii meritulu, fiindu ca mai tārdiu face pre celu ce lu beau sa pērda post'a de hrana. Elu nu contine nici o materia de nutrementu, ci are numai o potere momentana, care i o dau caldarile de arama. Acēsta infulea pre celu ce gusta seu beat, incātu crede, ca lu ajuta. Cāndu aru si sa me esprimu mai popularu a-si dice : picaturile spiritului care amestecate cu apa facu vinarsulu suntu că si acelea, care pica din urloiala de feru in urm'a fumului grosu ce se inaltia din lemnele cele putrede ce ardu in focu. Vinarsulu fiindu din picaturile putredieciuniloru dospite, ce se ferbu si fiindu veninosu, natiunile culte au oprit mai intrebuintarea vinarsului că mediulocu de nutrementu, fiindu convinse de stricaciunea cea mare causata prin acēsta beatura. —

(Va urmā.)

Mai incōce inainte de 30—40 de ani a ajunsu fabricantii alu potē produce din feliurite producte

misiu administratoriu de fondul scolasticu granitescu in frunte cu presedintele Baron Ursu si intregu corpulu invetiatorescu dela scolele granitescu fiindu chiaru intr'acele dile intrunitu in confertinta invetiatorasca. Vorbivile funebrale tienute, din partea preotiesca de dlu protopresbiteru Popescu, iera din partea corpului invetiatorescu de dlu I. Pa-piu invetiatoriu diriginte in Orlatu, fara espressiunea cea mai via despre dorerea, ce o simte atatul scola catu si biserica la perderea unui bravo fiu alor.

Deci parintii plangu perderea unicului fiu, comitetul administrativ, a unui locratoriu potente intru inaintarea invetiamantului in scolele granitescu, colegii sei plangu pre uou iubitu si multu stimatu colega, si in urma toti amatorii progresului pre unu june plina de sperantia. Fie-i tie-ran'a usiora si memoriam eterna!

In dlu'a de 29 a espiratei luni iunie, venindu o ploria forte rapede si in forte mare cantitate asupra comunei Gal'a, din districtul Nentiu, a casinutu stricaciunea a 112 prajini de aratura si a 110 prajini de senatie, proprietatea locuitorilor din acea comuna. Totu acea ploria a produs si surparea unei bucati dintr'unu delu cu senatie, in marime ca de 20 prajini.

* * Tergu-Vestei, 13 Iuliu. — In dlu'a de 11 ale curentei, pre la 2 ore dupa amedi, a cadiutu grindina asupra semanaturilor din comunele Ocniita, Rasvadu, Comisianu si Lazurile. Acea grindina era in greutate dela 1 pana la 50 dramuri; sa distrusu cu deseverisire porumburile, senatiile, pomii roditori si vicle din comun'a Rasvadu; grandin'a, fiindu ajutata si de o ploria mare cu vijelia, a culeatu la pamentu semanaturile si le-a inundat. Acesta fortuna a durat pre alocurea pana la 4 ore dupa amedi. Locuitorii acelora comune au remas pentru viitoru fara midilice de existintia. Se estepta dela autoritatea respectiva unu raportu detailat asupra acestui evenimentu.

Ferbinți (Ilfov), 15 Iuliu. — In cursulu acestei septamani, numai in doue dile n'a fostu ploria. Noptea trecuta a fostu ploria forte mare, care a durat continutu dela 6 ore sér'a pana astazi la 2 ore dimineti'a. Aceasta ploria fiindu insocita de fortuna teribile a causatu pagube in mai multe comune, prapadindu porumburile si meuriile. Secerisulu nu se poate efectuat din cauza plorilor. Astazi tempolu ierasi forte norosu si ventu forte de Nord-Est, se pregatesc de ploria.

* * Brussel'a a fostu amenintata de o noua invasiune de tigani. O banda sosindu deadreptul de pre malurile Danarei de josu se asiedise binisioru la Wolows st. Pierre. Cateu pentru tigani era cum eră, dera apoi aveau cu densii o jumetate dozina de ursi. Autoritatatile dela Wolows s'au grabit de a refera politiei de Brussel'a despre acesta si alata-ieri diminetia bietii tigani, cu femeile, copiii si ursii lor, au fostu adusi la comisiunea cartatului Leopoldu.

In totale 30 persoane si 6 dobitoci.

Acesta multime straina, sdrentierosa, a facutu in cursulu dilei petrecerea locuitorilor cartatului Leopoldu, cari alergau in gramada aducendo le mancaru, tutun si cigari. Cele din urma doue articile erau mai cu sema gustate si copiii ce-i mai junii nu erau cei mai putinu lacomi. Siefulu bandei, unu voinicu, tiepanu si tare, cu satia smeda si perulu negru losatu pre spate, vorbia o frantuzesca necunoscuta, cu tote acestea parvenea a se face intlesu.

Ursii — cari aveau aerul de a poseda celu mai bunu caracteru — au fostu condusi la gradina zoologica, unde au siedintu pana ieri diminetia.

Trop'a nu avea in totulu si pentru toti decatunu singuru pasu-porto eliberat uiesfului bandei pentru elu, famili'a lui si servii sei, (!) ceea ce e mai curiosu este ca ave si servi.

Dupa ce au fostu gazdutii si ospetati — cari la Petits-Cormes, cari la gradin'a zoologica, pre computoul statului — omeni si dobitoci au fostu imbarcati ieri diminetia pentru fruntaria Prusiei, suptu padia a doi gendarmi.

"Romanul."

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scola elementara gr. or. din preurbilu Brasiovului, "Tocile" se scrie concursu cu terminu pana la 25 Augustu a. c. st. v.

Salariul impreunat cu acestu postu este 300 fl. v. a. si unu stenjinu de lemne.

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea.

Concurentii pana la terminul mentionat sa si trimitia la Prea On. Domnu Protopopu, Iosifu Baracu, in Brasiovu petitiunile loru instruite in intilesulu Statutului organicu.

Brasiovu, 4 Iuliu 1872.

Comitetul parochial dela biserica St. Treimi din preurbilu Brasiovului, "Tocile."

(1-3)

ad. Nr. 200—1872.

Concursu.

Conformu conclusiunei luate in adunarea gen. a Asociatiunei tranne, tienuta la Sabesiu in 5—6 Augustu cal. nou 1872 sub nr. prot. XVII, se publica prin acesta concursu la urmatorele stipendii:

1. la 3 stipendii de cate 60 fl. pentru 3 gimnasisti;
2. la unu stipendiu de 60 fl. pentru unu elevu dela scola reala;

3. la 6 ajutorie de cate 50 fl. pentru 6 sodali de meseria qualificati de a se face maestrii;

4. la 20 ajutorie de cate 25 fl. destinate pentru 20 invetiaci de meseria.

Terminul concursului pentru stipendiele si ajutoriile susu insemnate se designe pre 10 Septembrie c. n. 1872.

Concurrentii la stipendiele de sub pos. 1 si 2 au de a-si ascerne la comitetul Asociatiunei tr., pana la terminu susu-indigitatu, concursele loru, provediute: a) cu carte de botezu, b) cu testimoniu de pre sem. II an. scol. 1871/2 si c) cu testimoniu de paupertate.

Dela concurrentii la ajutoriile de sub pos. 3, pre langa atestatu de botezu, se recere ca sa produca adeverintia dela maestrulu respectivu despre aceea, cumca suntu qualificati de a se face maestrii.

Iera dela concurrentii la ajutoriile de sub pos. 4, pre langa atestatu de botezu se recere adeverintia dela maestrulu resp. despre deseteritatea si diliginta in mese-ri'a, cu care s'a ocupatu.

Fostii stipendiati pre anulu scolasticu trecutu, cari inca nu si-au finitul cursulu studieloru sele, pre langa documentarea progresului facutu in studii, (aici intielegandu-se acci stipendiati, cari inca nu si-au tramisu recerutele documente pentru dovedirea progresului in studii pre sem. II. an. scol. 1871/2) mai suntu detori la tempulu seu, a produce si documentu de inmatricularu dela directiunea institutului respectivu, ca astfelui sa se pota face dispositiunea necesaria pentru asemenearea stipendielor pre an. scol. 1872/3

In fine, conformu conclusiunei luate in adunarea gen. dela Sabesiu sub nr. prot. XXIV. toti stipendiati Asoc. suntu datori a da reversu despre aceea, cumca ajungendu la stare se voru face membrii asociatiunei tranne.

Dela presidiulu Asociatiunei tranne pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu.

Sabiu 8 Augustu c. n. 1872.

(1-3)

Concursu.

La scola poporale inferioara gr.or. din Turchesiu in tractulu protopopescu I alu Brasiovului a devenitu vacantu unu postu invetiatorescu, cu carele este impreunat unu salariu anualu de 210 fl. v. a. pre langa quartiru liberu.

Doritorii de a ocupu acestu postu sa bine-voiesca a-si ascerne petitionile loru instruite in intilesulu Statutului Organicu la prea on. domnu protopopu respectivu Iosifu Baracu, pana in 25 Augustu a. c. in Brasiovu.

Turchesiu, 23 Iuliu 1872.

Comitetul parochialu gr. or.

(1-3)

din Turchesiu.

Concursu.

Devenindu vacanta parochia din Nuciura cu filia Malaesthi, in protopresbiteratulu gr. oriental alu tractului Hatieg, statatore la olalta din 866 suflete, se scrie concursu pana la 25 Augustu a. c.

Emolumintele suntu: pre langa cortelu naturalu o portiune canonica (livadia) ca de 15—20 cara de fenu, si pre langa tacsele stolari indatinate cate 2 ferdele cu curudiu nesfarmatum (cu tuleulu,) dela tota famili'a.

Doritorii de a ocupu acestu postu, sa bine-voiesca a-si adresu concursele loru bine instruite conformu Statutului Organicu la sub-serisulu in Hatieg.

Hatieg, in 20 Iuliu 1872.

In contilegere cu comitetul parochialu

Ioanu Ratiu,
protopopu.

(2-3)

Concursu

Pentru ocuparea statiunilor invetatoresci la scolele poporale din urmatorele comune, se scrie prin acesta pana la 29 Augustu a. c. concursu.

1. La opidulu Brelicu pentru clas'a II. cu o lefa anuala de 200 fl. v. a. cuartiru liberu si lemne.

2. in opidulu Covasna pentru cl. II cu 200 fl. v. a. si cuartiru.

3. in opidulu Feldioara pentru cl. III cu 200 fl. v. a.

4. in Apatia cu lefa anuala de 100 fl. v. a.

5. in Fili'a Nou cu lefa anuala de 60 fl. v. a.

6. in filia Ormenisii dto de 130 fl. v. a.

7. in filia Iaresiu dto de 110 fl. v. a. si cuartiru.

8. in Valecele (Elöpatak) dto de 150 fl. v. a. si cuartiru.

9. in Heghigu dto de 100 fl. v. a.

10. in Közep-Ajta dto de 60 fl. v. a. si cuartiru.

11. in Miko-ujfaleu dto de 150 fl. v. a. si cuartiru.

12. in filia Bikszad dto de 175 fl. v. a. si cuartiru.

13. in Vama Buzeului dto de 120 fl. v. a. si cuartiru.

14. in Borosneulu-micu dto de 118 fl. v. a. si cuartiru.

15. in Cernatulu-inferioru dto de 122 fl. v. a.

16. in filia Zabala dto de 51. fl. v. a. si cuartiru.

17. in Sit'a-Buzeu dto de 200 fl. v. a. si cuartiru.

18. in filia Papautiu dto de 80 fl. v. a. si cuartiru.

Acetea statiuni de-si suntu mai tote ocupate cu invetatori suplenti fara decree, si atestate de qualificatiune totu-si se privesc de vacante pana la depunerea esem-nului de qualificatiune.

Dreptu aceea, cei ce voru voi sa ocupe vre-unulu din posturile de susu, sa-si ascerna suplicele loru la sub-serisulu, documentandu absolvirea gimnasiului inferioru si ca au atestatu de qualificatiune.

Brasiovu, 20 Iuliu 1872.

In contilegere cu comitetele parochiale

Ioanu Petricu,

Protopopu gr. or.

(2-3)

Concursu.

Pentru reintregirea definitiva a vacantului postu de protopresbiteru gr. or. alu tractului Mehadiie, cu care postu suntu impreunate urmatorele emolumente:

a) Dela parochia protopresbiteralu unu salariu conventionalu de 105 fl. v. a. si dela filiala Pecenesca 60 fl. v. a. pentru tote functiunile preotiesci, in care e cuprinsu si birulu, iera pentru implinirea servitiului Dumne-dieescu pre tempulu de verba in capela din bale lui Ercule venitul tasului alu II-lea.

b) Una si jumetate siesie de pamantu,

c) Cuartiru naturalu.

d) Birulu protopresbiteralu de 2 fl. 10 cr. v. a. pre

anu dela fisece-care parochu si administratoru parochialu.

e) dela licentiele de cununie cate 1 fl. v. a. — se scrie prin acesta concursu, cu terminu de siese septem-nani de dile, dela a treia publicare.

Doritorii de a ocupu acestu postu au in intilesulu de cisiunei consistoriale din 23-lea Maiu 1872. nr. 484 bis. sa fia preoti apti si bine-meritati pre terenul bisericescu si scolariu, conformu §. 53 p. 5. din statutulu organicu si asi si fia absolvatu 8 clase gimnasiale cu esamenu de maturitate, si cursurile prescrise teologice cu bunu succesu, inse dintre recurenti se va preferi acel'a carele pre langa scientiele prestatiori si teologice, va fi asciutatu la vre-o universitate, facultate filosofica seu juridica, si sa-si indrepte recursele provediute cu documentele recerate de qualificatiune, adresate catre subsemnatul comitet protopresbiteralu, la prea onoratul domnu comisariu consistorialu Simionu Dimitrievicu protopresbiteru in Panciova.

Mehadi'a, in 5 Iuliu 1872.

Comitetul protopresbiteralu.

In contilegere cu mine

Simeonu Dimitrievicu

Protopopu ca comisariu

consistorialu.

Unu invetiacelu

de cojocaria asta primire la subserisulu numai decatunu. Se cere ca aspirantele sa fia unu teneru cu purtari bune, sa scia ceti si scrie si sa nu treaca preste vers'a de 14 ani.

Sabiu 28 Iuliu 1872.

Nicolau Vestemeau,

Maiestru cojocariu.

Tergul celu mare de vite

Nr. 447.

(1-3)